

SOCn6207 „Sociologie rodiny“

(Aktualizováno 25. 2. 2020).

VYUČJÍCÍ:

Martin Kreidl, místnost 3.63

Konzultační hodiny:

Středa: 11:00-12:00 (v týdny, kdy je výuka) – jinak po dohodě

MÍSTO A ČAS: M117, úterý 14:00-15:40

KREDITY: 10

ROZSAH: 1+1

PŘEDPOKLADY:

Solidní znalost angličtiny je nutná ke zvládnutí studijní literatury. Formální prerekvizity nejsou stanoveny žádné. Předpokládá se obeznámenost s obecnějšími tématy populačních studií, například v rozsahu kurzu „Populační studia“ (SOCn6202).

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA KURZU:

Předkládá ke kritické diskuzi **výsledky soudobého sociologického a demografického zkoumání rodiny**. Cílem debaty je nejen konkrétní znalost témat a dílčích výsledků bádání, ale rozvoj schopnosti identifikovat meze současného poznání a kreativně se zamýšlet nad možnostmi, jak toto poznání rozšířit a obohatit. Součástí debaty tedy budou nejen témata věcná a teoretická, ale i témata metodologická. Kurz vede studující k tomu, aby tyto své schopnosti kultivovali při vlastní empirické badatelské práci. Kurz se zaměřuje dominantně na kvantitativní výzkumnou produkci, která v této části sociální vědy výrazně dominuje.

Geograficky je kurz zaměřen na soudobé vyspělé (kapitalistické+demokratické) společnosti v Evropě a zámoří (sev. Amerika, případně vybrané země v Asii+Austrálii).

Přednášky (a podklady k přednáškám) poskytují vstupní vhled do tématu, vymezují dílčí témata a hlavní směry v bádání, ukazují různorodost oboru a identifikují slibné výzkumné směry; strukturují debatu, kontextualizují seminární texty.

V **semináři** kurz ilustruje i **obecnější sociologickou výzkumnou praxi**. Všechny zvolené seminární texty jsou empirickými studiiemi, které – věrný nejlepší tradici empirické sociologie – hledají podloženou a důvěryhodnou odpověď na otázky, které se zrodily se soudobých teoretických, metodologických, nebo faktografických debat - ať již akademických nebo prakticky zaměřených - o povaze a proměnách současných rodin.

Články, které společně budeme číst, vhodně ilustrují naprostou většinu problémů, které každý sociolog musí (vy)řešit, při **vlastní empirické práci**. V jednotlivých týdnech semestru se naše pozornost sice bude dominantně věnovat odlišným tématům, přesto ale každý text budeme číst v jeho úplnosti. Při čtení i v diskuzích budeme

- a. chtít pochopit motivaci, která vedla k volbě výzkumného problému,
- b. budeme se věnovat problematice tvorby hypotéz a operacionalizace proměnných,
- c. zaměříme se na volbu správného uspořádání výzkumu a zdrojů dat
- d. budeme sledovat konkrétní analytické postupy a ujišťovat se, že bychom je uměli replikovat
- e. Chtít ověřit, že chápeme hlavní věcné závěry textu i jejich případná omezení
- f. Jsme schopni na základě čtení textu identifikovat bílá místa na mapě současného poznání a načrtnout postupy jejich zaplňování

V této diskuzní osnově je v zásadě dána základní struktura našich seminárních diskuzí. Je i návodem, jak texty číst (sjednocená struktura textů usnadňuje orientaci) i jak pracovat na přípravě vašich vlastních závěrečných prací.

Kurz je součástí [specializace „Populační studia“](#) v rámci navazujícího magisterského studia oboru Sociologie; jde o jeden z tzv. „jádrových“ kurzů profilace. Kurz je tedy i doporučenou součástí přípravy na volitelnou Státní závěrečnou zkoušku z oborové sociologie - předmětu „Populační studia“.

HODNOCENÍ:

Hodnocení kurzu je složeno z následujících částí:

- a. Participace na diskuzních seminářích (6 bodů)
- b. Shrnutí a prezentace výběrového textu (3+3 body)
- c. První verze závěrečné práce (12 bodů)
- d. Prezentace závěrečné práce na mini-konferenci (3 body)
- e. Ko-referát k příspěvku na mini-konferenci (3 body)
- f. Konečná verze závěrečné práce (30 bodů).

Hodnocení kurzu v částech a. - e. je „průběžné“ ve smyslu čl. 16, odst. 9 Studijního a zkušebního řádu MU (viz

https://is.muni.cz/do/mu/Uredni_deska/Predpisy_MU/Masarykova_univerzita/Vnitri_predpisy_MU/Studijni_a_zkusebni_rad/I._Uplne_zneni_-

[Studijni_a_zkusebni_rad_Masarykovy_univerzity_ucinne_od_2._2._2019.docx](#)) a není možné výsledek hodnocení žádných těchto kontrol opravovat.

Participací na diskuzi se myslí intenzivní a intelektuálně zodpovědné, přečtenou statí informované příspěvky do seminárních diskuzí.

Shrnutí vybraných textů studující poskytují písemně do příslušné odevzdávárny v ISu nejméně 3 dny před konáním příslušného semináře. Shrnutí mají výstižně shrnout výzkumné otázky, teoretické

ukotvení, data+metody i věcné závěry textu. Prezentace výběrových textů v semináři mají shodné kvality a trvají typicky cca 5 minut. Podle počtu zapsaných očekávám, že každý připraví shrnutí dvou volitelných textů. Rozsah shrnutí není stanoven počtem slov, ale existuje nárok na výstižnost a úplnost. Přiřazování k volitelným textům se provádí v **druhém semináři**.

Prezentace na závěrečné mini-konferenci má všechny formální atributy profesionální prezentace, včetně powerpointu, projevu a reakce na otázky.

Koreferát má podobné atributy – je ústním shrnutím poskytnutého posudku.

Závěrečná práce má charakter zkoušky (a lze ji tedy jedenkrát přepracovat, pokud nejste spokojeni se závěrečnou známkou).

Ke zkoušce přistupují (a závěrečnou práci odevzdávají) pouze ti, kdo v průběžných úkolech (a.-e. výše) získají alespoň 20 bodů.

Závěrečná práce má charakter teoreticko-empirické studie ke zvolenému tématu. Může být popisná, typicky ale bude mít analytickou komponentu (a bude testovat zvolenou hypotézu). Očekávaný rozsah práce je cca 8 NS (2400 slov + literatura+ tabulky + grafy). Podrobnosti k zadání práce budou diskutovány a upřesněny v průběhu semestru.

Celkový bodový zisk v kurzu se na známky převádí podle tohoto klíče:

51 a více bodů:	A
46-50 bodů:	B
41-45 bodů:	C
36-40 bodů:	D
31-35 bodů:	E
30 a méně bodů:	F

TEMATICKÁ OSNOVA KURZU:**1. Současné rodiny: rostoucí diverzita a její příčiny****25. 2. 2020**

Podklad k přednášce:

- Smock, Pamela J. a Christine R. Schwartz. 2020. "The Demography of Families: A Review of Patterns and Change." *Journal of Marriage and Family* 82: 9-34.
- Thornton, Arland. 2009. „Historical and Cross-Cultural Perspectives on Marriage.“ Pp. 32 in Peters, H. E. a Claire M. Kamp Dush (eds.) *Marriage and Family. Perspectives and Complexities*. New York: Columbia University Press.

Povinné čtení na seminář:

- Cherlin, Andrew J. 2020. "Degrees of Change: An Assessment of the Deinstitutionalization of Marriage Thesis." *Journal of Marriage and Family* 82: 62-80.

Výběrové texty: žádné

2. Nesezdaná soužití**3. 3. 2020**

Podklad k přednášce:

- Sassler, Sharon a Daniel T. Lichter. 2020. „Cohabitation and Marriage: Complexity and Diversity in Union-Formation Patterns.“ *Journal of Marriage and Family* 82: 35-61.

Povinné čtení na seminář:

- Hiekel, N., Liefbroer, A.C., Poortman, A. 2014. "Understanding diversity in the meaning of cohabitation across Europe". *European Journal of Population* 30 (4): 391-410.
- Heuveline, P. and Timberlake, J.M. 2004. „The role of cohabitation in family formation: The United States in comparative perspective.“ *Journal of Marriage and Family* 66: 1214-1230.

Výběrové texty:

- Cohan, Catherine L. a Stacey Kleinbaum. 2002. "Toward Greater Understanding of the Cohabitation Effect: Premarital Cohabitation and Marital Communication." *Journal of Marriage and Family* 64: 180 - 192.
- Kreidl, Martin, Martina Štípková. 2012. „Postavení nesezdaných soužití v tranzici do dospělosti.“ Pp. 73-94 in Martin Kreidl, Jaroslava Hasmanová Marhánková (eds.) *Proměny partnerství. Životní dráhy a partnerství v české společnosti*. Praha: Sociologické nakladatelství.

3. Rozvod/rozpad partnerství**10. 3. 2020**

Podklad k přednášce:

- Raley, R. Kelly a Megan M. Sweeney. 2020. „Divorce, Repartnering, and Stepfamilies: A Decade Review.“ *Journal of Marriage and Family* 82: 81-99.
- Amato, Paul R. 2000. „Consequences of Divorce for Adults and Children.“ *Journal of Marriage and Family* 62(4): 1269–1287.

Povinné čtení na seminář:

- Kalmijn, M., Monden, C.W.S. (2006). Are the Negative Effects of Divorce on Well-Being Dependent on Marital Quality? *Journal of Marriage and Family* 68: 1197-1213.

Výběrové texty:

- Dronkers, Jaap and Härkönen, Juho. 2008. „The intergenerational transmission of divorce in cross-national perspective: results from the Fertility and Families Surveys.“ *Population Studies* 62(3): 273-88.
- Wagner, M., Weiß, B. 2006. „On the Variation of Divorce Risks in Europe: Findings from a Meta-Analysis of European Longitudinal Studies.“ *European Sociological Review* 22 (5): 483-500.
- Kalmijn, Matthijs. 2010. “Country Differences in the Effects of Divorce on Well-Being: The Role of Norms, Support, and Selectivity.” *European Sociological Review* 26(4): 475-490.

4. Opakovaná partnerství a rodinná komplexita

17. 3. 2020

Podklad k přednášce:

- Raley, R. Kelly a Megan M. Sweeney. 2020. „Divorce, Repartnering, and Stepfamilies: A Decade Review.“ *Journal of Marriage and Family* 82: 81-99.

Povinné čtení na seminář:

- Kalmijn, M. 2013. „Adult Children's Relationships With Married Parents, Divorced Parents, and Stepparents: Biology, Marriage, or Residence?“ *Journal of Marriage and Family* 75: 1181-1193.

Výběrové texty:

- Becker, O. A., Salzburger, V., Lois, N. and Nauck, B. 2013. „What Narrows the Stepgap? Closeness Between Parents and Adult (Step)Children in Germany.“ *Family Relations* 75: 1130–1148. doi:10.1111/jomf.12052
- Seltzer, J.A., Yahirun, J.J. and Bianchi, S.M. 2013. Coresidence and Geographic Proximity of Mothers and Adult Children in Stepfamilies. *Journal of Marriage and Family* 75: 1164-1180.
- Hiekel, Nicole & Fulda, Barbara E. 2018. „Love. Break up. Repeat. The prevalence and stability of serial cohabitation among West German women and men born in the early 1970s.“ *Demographic Research* 39 (30): 855-870.

5. Singlehood - život bez partnera

24. 3. 2020

Podklad k přednášce:

- Snell, K. D. M. 2017. „The rise of living alone and loneliness in history.“ *Social History* 42: 2-28. DOI: 10.1080/03071022.2017.1256093

Povinné čtení na seminář:

- Daniela Bellani & Gøsta Esping-Andersen & Lesia Nedoluzhko. 2017. "Never partnered: A multilevel analysis of lifelong singlehood." *Demographic Research* 37(4), pages 53-100.

Výběrové texty:

- Glenn Sandström & Lena Karlsson. 2019. "The educational gradient of living alone: A comparison among the working-age population in Europe." *Demographic Research* 40(55), pages 1645-1670.
- Demey, D., Berrington, A., Evandrou, M., Falkingham, J. 2013. „Pathways into living alone in mid-life: Diversity and policy implications.“ *Advances in Life Course Research* 18(3): 161–174.
- Gaymu, J. and Springer, S. (2012). How does living alone or with a partner influence life satisfaction among older men and women in Europe? *Population* 67(1): 43–69.

31.3.2020 – čtecí týden

6. Reprodukce a reprodukční plány, bezdětnost

7. 4. 2020

Povinné čtení na seminář:

- Monte, L.M. 2019. Multiple-Partner Fertility in the United States: A Demographic Portrait. *Demography* 56 103–127.
- Berrington, Ann and Pattaro, Serena. 2014. „Educational differences in fertility desires, intentions and behaviour: a life course perspective.“ *Advances in Life Course Research*, 1-18.

Výběrové texty:

- K. Musick, P. England, S. Edgington, N. Kangas 2009. “Education differences in intended and unintended fertility.” *Social Forces*, 88 (2) (2009), pp. 543–572.
- Hansen, T., Slagsvold, B. & Moum, T. 2009. “Childlessness and Psychological Well-Being in Midlife and Old Age: An Examination of Parental Status Effects Across a Range of Outcomes.” *Social Indicators Research* 94: 343. doi:10.1007/s11205-008-9426-1
- P Heuveline, JM Timberlake, FF Furstenberg Jr. 2003. “Shifting childrearing to single mothers: Results from 17 western countries.” *Population and Development Review* 29: 47-71.

7. Partnerství a sex

14. 4. 2020

Podklad k přednášce:

- Treas, Judith a Thomas Alan Elliott. 2014. „Sex, Family, and Social Change.“ Pp. 527-546 in *The Wiley Blackwell Companion to the Sociology of Families*. Edited by J. Treas, J. Scott, M. Richards. Wiley Blackwell.

Povinné čtení na seminář:

- Carlson, D. L., Miller, A. J., Sassler, S. and Hanson, S. 2016. „The Gendered Division of Housework and Couples' Sexual Relationships: A Reexamination.“ *Family Relations* 78: 975–995.

Výběrové texty:

- Hans, Jason D., Martie Gillen, and Katrina Akande. "Sex Redefined: The Reclassification Of Oral-Genital Contact." *Perspectives on Sexual and Reproductive Health* 42, no. 2 (2010): 74-78. <http://www.jstor.org/stable/20752620>.
- Previti, D., & Amato, P. R. 2004. „Is infidelity a cause or a consequence of poor marital quality?“ *Journal of Social and Personal Relationships* 21: 217–230.

8. Model dosahování statusu a jeho extenze**21. 4. 2020**

Podklad k přednášce:

- Parcel, T. L. a J. A. Hendrix. 2014. „Family transmission of Social and Cultural Capital.“ Kap. 18 in: *The Wiley Blackwell Companion to the Sociology of Families*. Edited by J. Treas, J. Scott, M. Richards. Wiley Blackwell.
- Sakamoto, Arthur a Daniel A. Power. 2006. „Demography of Social Stratification.“ Pp. 383-416 in Micklin, Michael a Dudley L. Poston, jr. (eds.) 2006. *Handbook of Population*. New York: Springer.

Povinné čtení na seminář:

- Breen, Richard/Luijkx, Ruud/Müller, Walter/Pollak, Reinhard (2009): "Nonpersistent Inequality in Educational Attainment. Evidence from Eight European Countries". *American Journal of Sociology* 114(1): 1475-1521.

Výběrové texty:

- Mare, R. D. 2011. "A Multigenerational View of Inequality." *Demography* 48: 1-23.
- Musick, K., and R. D. Mare. 2004. "Family Structure, Intergenerational Mobility, and the Reproduction of Poverty: Evidence for Increasing Polarization?" *Demography* 41: 629-48.
- Kreidl, Martin, Martina Štípková a Barbora Hubatková. „Parental Separation and Children’s Education in a Comparative Perspective: Does the Burden Disappear When Separation Is More Common?" *Demographic Research* 36(3): 73-110. (doi 10.4054/DemRes.2017.36.3).

10. Nerovnost a demografické procesy**28. 4. 2020**

Podklad k přednášce:

- Cooper, M. a Pugh, A. J. 2020. "Families Across the Income Spectrum: A Decade in Review." *Journal of Marriage and Family* 82: 272-299.
- Perry-Jenkins, Maureen a Naomi Gerstel. 2020. „Work and Family in the Second Decade of the 21st Century.“ *Journal of Marriage and Family* 82: 420-453.

Povinné čtení na seminář:

- Schwartz, Christine R., and Hongyun Han. "The Reversal of the Gender Gap in Education and Trends in Marital Dissolution." *American Sociological Review* 79, no. 4 (2014): 605-29. <http://www.jstor.org/stable/43187556>.

Výběrové texty:

- Kreidl, Martin. 2012. „Educational stratification of marriage entry under different political and economic regimes: evidence from the Czech Republic during the second half of the 20th century.“ *Population Review* 52: 151-178.
- Kalmijn, M. 2013. „The Educational Gradient in Marriage: A Comparison of 25 European Countries.“ *Demography* 50: 1499–1520.
- Oppenheimer, V.K. (2003). Cohabiting and marriage during young men’s career development process. *Demography* 40(1): 127–149.

11. Mezigenerační vztahy a péče**5. 5. 2020**

Podklad k přednášce:

- Fingerman, Karen .L., Meng Huo a Kira S. Birditt. 2020. “A Decade of Research on Intergenerational Ties: Technological, Economic, Political, and Demographic Changes.” *Journal of Marriage and Family* 82: 383-403.

Povinné čtení na seminář:

- Arnstein Aassve, Elena Meroni, Chiara Pronzato. 2012. „Grandparenting and Childbearing in the Extended Family.“ *European Journal of Population / Revue européenne de Démographie* 28: 499-518.

Výběrové texty:

- Jong Gierveld, J. de, Dykstra, P.A. & Schenk, N. (2012). Living arrangements, intergenerational support types and older adult loneliness in Eastern and Western Europe. *Demographic Research*, 27, 167-200. doi: <http://dx.doi.org/10.4054/DemRes.2012.27.7>
- Yahirun, Jenjira, and Dana Hamplová. “Children’s Union Status and Contact with Mothers: A Cross-National Study.” *Demographic Research*, vol. 30, 2014, pp. 1413–1444.
- Schenk, N. & Dykstra, P.A. (2012). Continuity and change in intergenerational family relationships: An examination of shifts in relationship type over a three-year period. *Advances in Life Course Research*, 17 (3), 121-132. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.alcr.2012.01.004>

12. Populační politika a jiné kontexty**12.5.2020**

Podklad k přednášce:

- Poston, D. L. a Leon F. Bouvier. 2017. „Population Policy.” Pp. 386-415 in *Population and Society. An Introduction to Demography*. 2nd ed. Cambridge University Press.

Povinné čtení na seminář:

- Goldscheider, F., Bernhardt, E. and Lappegård, T. (2015), The Gender Revolution: A Framework for Understanding Changing Family and Demographic Behavior. *Population and Development Review*, 41: 207-239.

Výběrové texty:

- Beck, Ulrich a Elisabeth Beck-Gernsheim. 2014. “The Global Chaos of Love: Toward Cosmopolitan Turn in the Sociology of Love and Conflict.” Pp. 547-559 in J. Treas, J. Scott, M. Richards *The Sociology of Families*. Wiley Blackwell.
- Sullivan, O., Gershuny, J. and Robinson, J.P. 2018 “Stalled or Uneven Gender Revolution? A Long-Term Processual Framework for Understanding Why Change Is Slow.” *Journal of Family Theory and Review* 10: 263-279.

Závěrečná **mini-konference**: 28. 5. 2020, 12:00-16:00 (účast je povinná)

Odevzdání prací pro závěrečnou mini-konferenci: 25.5.2020 (do ISu, odevzdávárna „Rukopisy pro mini-konferenci“; pozdní odevzdání není akceptováno).

Odevzdání posudků na konferenční příspěvky: 27.5.2020, 12:00 do ISu, odevzdávárna „Posudky pro mini-konferenci“; pozdní odevzdání není akceptováno).

Odevzdání finálních verzí závěrečných prací: 17. 6. 2020 (do ISu, odevzdávárna „Závěrečné práce, finální verze). Za každý (započatý) den zpoždění při odevzdávání práce se snižuje bodové hodnocení práce o 4 body; nejzazší termín pro odevzdání je 20. 6. 2020.

PRAVIDLA PRO KOMUNIKACI S V KURZU

V e-mailech zasílaných v záležitostech tohoto kurzu, prosím, dodržujte několik základních pravidel:

- (1) v **předmětu** e-mailu uvádějte vždy zkratku kurzu (SOCn6207) a charakteristiku problému
- (2) Pro komunikaci se studenty preferuji používání **univerzitních emailových adres** – mimo jiné proto, že dávají každému jasnou identitu, o každém emailu odeslaném v systému univerzitní pošty existuje na serveru uložený záznam a u univerzitních emailů hrozí výrazně nižší riziko neoprávněné klasifikace zprávy jako spamu. Pokud chcete iniciovat emailovou diskuzi, pak prosím alespoň první „identifikační“ email pošlete z domény muni.cz.
- (3) Pro komunikaci se studenty můžu během semestru používat **IS aplikaci pro hromadné zasílání pošty**. Očekáváme, že ve vlastním zájmu kontrolujete poštovní schránky, kam jsou vám tyto zprávy doručovány.